

ACD1643765

datum 25 NOV 1982

CO

b. 3 d. —

1) Zo nodig andere rubricering aangeven.

Distr.: **BC**

Bijlage(n): -3-

Afschr.:

BO: 194.116

Betreft:

IKV-discussiedag te Amsterdam.

Hierbij worden aangeboden uitnodiging, programma, discussiebijdragen en verslag van een IKV-discussiedag over actievormen tegen de kruisraketten, welke d.d. 6 november 1982 in het gebouw van de Hervormde Jeugd raad werd gehouden, naar de inhoud waarvan kortheidshalve wordt verwezen.

DISCUSSIEBIJDRAGE VOOR DE STUDIEDAG OVER VORMEN VAN VERZET
TEGEN DE KRUISRAKET.

=====

1. Inleiding

De discussie over vormen van verzet tegen de kruisraketten is de afgelopen week in een stroomversnelling gekomen. In de pers verschenen berichten over een "Noodplan", waarin allerlei voorstellen tot burgerlijke ongehoorzaamheid zouden staan.

Een aantal mensen uit de vredesbeweging in Amsterdam (IKV, Vrouwen voor Vrede, Stop de N bom) stand aan de wieg van dit plan. Zij vonden dat de landelijke 'toppen' te lang op zich lieten wachten met voorstellen om de kruisraketten tegen te houden. En er was (is) haas geboden, want met een CDA/VVD regering in de maak is het zeker denkbaar dat besluiten over de Nederlandse medewerking aan de modernisering al in een veel eerder stadium worden genomen dan eind 1983, waarvan steeds sprake is.

Er wordt momenteel gesproken over actieve en passieve voorbereiding voor de plaatsing van kruisraketten op Nederlandse bodem. Maar het onderscheid is moeilijk te maken en het gevaar is groot dat de besluiten m.b.t. passieve voorbereiding later veel minder passief blijken dan het nu schijnt. Daarom nu al waakzaamheid, daarom nu al discussie over de actievormen die de vredesbeweging moet toepassen, nie alleen eind 1983 (als het feitelijk plaatsingsbesluit verwacht wordt maar nu ook al.

De makers van het Noodplan hebben de discussie goed op gang gebracht mede door de berichten in de pers, die - hopen op een stevige ruzie binnen de vredesbeweging - alle in's en out's uitgebreid heeft ver-slagen.

De discussie vindt uiteraard ook in Amsterdam plaats, als onderdeel van een discussie die binnen het gehele IKV gevoerd wordt.

6 november a.s. is niet de enige discussiemogelijkheid.

Wij dringen er hierbij op aan dat jullie ook tijdens bijeenkomsten van de eigen kern over actievormen praten. Ook komt dit punt uitgebreid aan de orde tijdens de landelijke kernendag op 13 november a.s. en de vergadering van de Campagneraad op 27 november a.s.

Deze discussiedag dient dan ook als voorbereiding op die andere discussieronden.

Niet alleen het IKV denkt na over de te volgen strategie tegen de kruisraketten, ook de andere vredesbewegingen doen dat.

Op 11 december is er een bijeenkomst gepland waarop Stop de N bom, Vrouwen voor Vrede en het IKV in Amsterdam gaan bekijken op welke punten er plaatselijk samenwerking mogelijk is.

Vervolgens is er dan in januari 1983 een zgn Activisten-congres, al waar de strategie landelijk wordt doorgesproken.

2. Het kader van de discussie

Toen de moderniseringskwestie in 1979 aan de orde kwam werd dat door het IKV beschouwd als 'een klus erbij'. De eigenlijke taak (de leuz Help de kernwapens etc.) werd tijdelijk aangevuld met de strijd tegen vernieuwing en uitbreiding van kernwapens in plaats van strijd ten gunste van vermindering van kernwapens. In de afgelopen periode is die klus erbij steeds centraler een rol gaan spelen in de vredesbeweging. Dat is ook logisch: een concreet aangrijpingspunt is onontbeerlijk om de strijd tegen de kernwapens op brede basis te kunnen voeren. Het is belangrijk dat het kwaad waartegen je strijdt ook zichtbaar is. Er was een concreet actiepoint dat een enorm mobiliserende werking had.

Toch is het belangrijk in het oog te houden dat het IKV zich niet enkel tegen de kruisraketten richt, maar een bredere doelstelling

Natuurlijk, de kruisraketten mogen Nederland niet in, maar stel dat dat niet lukt, dan is dat nog maar een eerste stap, een eerste stap minder achteruit wel te verstaan. Daarom is het gevaarlijk van de kruisraketten een kwestie van buigen of barsten te maken voor zover dat buigen of barsten van de vredesbeweging zou betekenen. Plaatsing van kruisraketten zou dan een nog grotere klap voor de (Nederlandse) vredesbeweging worden en wij moeten in ieder geval voorkomen dat die klap een doodsklap wordt. Want zelfs als de raketten wel geplaatst worden, moeten wij doorgaan.

Dus: nu alle energie steken in de strijd tegen de kruisraketten, maar onze discussie er niet helemaal door laten bepalen.

Want de bewapening gaat verder. Tegenhouden van de kruisraketten zal politiek wel een sensationele overwinning zijn voor de vredesbeweging, maar militair is ze jammergenoeg niet zo'n succes. Want de kruisraketten zullen er waarschijnlijk toch komen, misschien dan wel niet op Nederlandse bodem maar dan toch wel buiten onze territoriale grenzen ter land of ter zee.

Bovendien, de bewapeningstechnologie kent zijn eigen dynamiek; er ligt al weer een nieuwe bewapeningsronde op de tekentafel. Wij lopen kans - als wij er nog zijn - dat er over 10 jaar nieuwe acties tegen die modernisering moeten worden gevoerd.

Het zal duidelijk zijn, wij moeten ons niet blindstaren op de kruisraketten. Ook als wij ze tegenhouden - en dat moeten wij met alle kracht proberen - dan is daarmee de bewapening nog niet teruggedraaid, laat staan dat er een nieuwe vredespolitiek is afgedwongen. We zijn er nog niet.

Bovenstaande is voor de discussie over acties tegen kruisraketten van belang; wij moeten ook bij deze acties rekening houden met onze veel bredere doelstelling, die voor de lange termijn geldt.

Voor zover dat mogelijk is zullen wij daarmee rekening houden in het kiezen van onze actie middelen tegen de modernisering.

3. Parlementaire democratie, fopspeen of machtsmiddel ?

Het IKV stelt zich ten doel een proces op gang te brengen van wederzijdse kernwapenvermindering, om te beginnen in Nederland. Het IKV kan een dergelijk proces wel op gang brengen, maar het besluit tot wapenvermindering kan zij zelf niet nemen, daartoe heeft zij niet de macht.

Wie heeft die macht dan wel? Democratie - er wordt gezegd dat wij in een democratie leven - duidt erop dat de macht aan het volk is (toebehoort). Maar ieder weet dat in de praktijk het volk bitter weinig aan zijn trekken komt. Bovendien: wie is of wat is 'het volk'. Het volk bestaat niet, ook al voelen landgenoten zich wel onderdeel van een volk.

Een land kent veel belangengroepen met uiteenlopende macht. Het getal geldt daarbij maar voor een klein deel: het is niet automatisch zo dat een groep van grote omvang meer macht verwerft. Veel belangrijker is de positie die een belangengroep in een samenleving inneemt. Vroeger sprak men van 'de 200 van Mertens', onlangs doker nog berichten op over een kleine groep mensen die in Amsterdam de dienst zouden uitmaken.

Het gaat dan vaak om zakenlieden, bankiers, militairen en uiteraard politici.

Nederland kent een vertegenwoordigingssysteem dat men parlementaire democratie noemt. Dat systeem pretendeert de garantie te bieden dat de Nederlandse bevolking evenredig wordt vertegenwoordigd. Die pretentie maakt het systeem niet waar: lang niet ieder heeft evenveel mogelijkheid om in de volksvertegenwoordiging gekozen te worden. Bovendien hebben degenen die uiteindelijk als volksvertegenwoordiger gekozen worden weinig macht en staan ze onder druk om andere dan vertegenwoordigende rollen te spelen.

Buiten het parlement om wordt door banken, multi-nationals, militairen, ambtenaren etc. van alles voorgekookt en besloten. Daarbij is het systeem dat namens de bevolking het bestuur van het land vervult zo ingewikkeld geworden en zo verzelfstandigd dat het een machtsfactor op zich zelf geworden is.

Een heel ander probleem is dat in tijden van economische teruggang de keuze-kwestie belangrijker wordt. Niet ieder is tevreden te stellen, daarvoor ontbreekt de beschikkingsmacht over financiën. Dat probleem is overigens niet gekoppeld aan het stelsel van parlementaire democratie, wel maakt teruggang in de welvaart maatschappelijke tegenstellingen zichtbaar en blijkt de onmacht van het systeem om aan alle belangen recht te doen.

In de politieke actie is de visie op de parlementaire democratie (verder aangeduid met pd) en haar mogelijkheden om werkelijk vertegenwoordigend te zijn erg belangrijk.

Er zijn globaal twee opvattingen die elkaar in theorie uitsluiten, maar in de praktijk nog wel eens samengaan, die voor de discussie rond het verzet tegen de kruisraketten van belang zijn.

a. de anti-parlementaire opvatting

Volgens deze opvatting functioneert de pd niet democratisch. Het parlement is een speeltuin van van de bevolking vervreemde politieke navelstaarders. Deze machtse-lite heeft geen oog voor de belangen van de meerderheid van de bevolking, maar laat zich inpakken door economische, financiële en militaire machten. In de praktijk werkt het parlementaire stelsel als een doorgeefluik van gevestigde belangen, die niet de belangen van de meerderheid zijn. Het systeem beroept zich uiteraard wel op zijn vertegenwoordigende functie, legt nadruk op de democratische spelregels ("die wij met zijn allen hebben opgesteld en waaraan wij ons met z'n allen moeten houden") en is daarmee een fopspeen in de mond van de sluimerende burger.

Via het parlement is niet fundamenteel iets te bereiken, omdat het systeem kritiek inkapselt en ongevaarlijk maakt.

Het parlementaire systeem maskeert door zijn net van regels en verordeningen, zijn rechtssysteem het gewelddadige karakter van de samenleving.

Onze democratische verworvenheden, onze welvaart gaan wel ten koste van de bevolking in de Derde Wereld. Onze samenleving kent op allerlei manieren onrecht en geweld. Zgn. democratische regels functioneren in de praktijk ten gunste van welgestelden, minder draagkrachtigen hebben veel meer moeite om hun recht te halen. Het begrip structureel geweld heeft onder meer op dit soort ingebouwde onrechtvaardigheid betrekking.

De gewelddadigheid van de samenleving blijkt ook uit het gegeven dat het zich zelf zonder geweldsmiddelen (leger, militaire politie) niet in stand kan houden. Er valt niets te verwachten van het parlementaire systeem als het om verandering van de samenleving gaat.

b. de critisch-parlementaire opvatting

Binnen deze opvatting is de pd het minst slechte systeem dat er momenteel is. In de samenleving zijn diverse belangengroepen die allemaal het volle pond eisen. Een systeem waar de verschillende belangen nog enigszins worden afgewogen is noodzakelijk om een brute confrontatie van verschillende belangengroepen te beteugelen.

In tijden van welvaart zijn de verschillende eisen die gesteld worden (meer geld voor onderwijs, gezondheidszorg, milieu, welzijnswerk etc. etc.) nog min of meer met elkaar te verzoenen. All vragen kunnen worden afgekocht.

Maar in tijden van economische teruggang moeten er keuzen gemaakt worden en kan niet iedereen alles krijgen. Dan moet een regering weer regeren, d.w.z. prioriteiten stellen en het geld zo verantwoord mogelijk verdelen.

De kritisch-parlementaristen hebben wel degelijk kritiek op het systeem, maar vinden dat het eerder versterking nodig heeft dan dat het volledig moet worden afgewezen. De buitenparlementaire acties (die niet persé anti-parlementaire acties zijn) moeten de democratie versterken en ervoor zorgen dat de parlementariër hun vertegenwoordigende rol zo goed mogelijk vervullen. Want die mensen staan voortdurend onder druk en staan bloot aan verleidingen om andere belangen dan die van hun kiezers te dienen; ze staan onder voortdurende druk van machtige belangengroepen, die over veel geld beschikking hebben.

De pd moet versterkt worden, de buitenparlementaire acties dien als mond-op-mond beademing om de patient, die nogal wat kwalen heeft, bij bewustzijn te houden.

Deze twee opvattingen over pd zijn fundamenteel verschillend. Er wordt wel eens gesproken over het repressief tolerante karakter van het systeem. In de eerste opvatting zal men het systeem uitsluitend repressief vinden (behalve uiteraard als het om gevestigde belangen gaat). In de tweede opvatting zal men de repressieve elementen zeker onderkennen, maar ook mogelijkheden tot veranderingen (de tolerantie van het systeem, dat daarmee ook veranderbaar is) zien. In de eerste opvatting gaat het vaak om 'ons' tegen 'het systeem', de tweede opvatting ziet 'ons' als onderdeel van 'het systeem'.

In de eerste opvatting zal men geen vertrouwen hebben in de mogelijkheden van de pd om maatschappelijke veranderingen door te voeren. Omdat dáár de wezenlijke besluiten niet worden genomen, moet je je met acties ook niet op het parlement richten. Nee je moet zonder bemiddeling van het parlementaire systeem je doelen trachten te bereiken. B.v. door middel van stakingen loonsverhoging, d.m.v. kraken woonruimte e.d.

In de tweede opvatting zal men wellicht ook niet zoveel vertrouwen hebben in de politieke macht van het parlement. Maar daarmee wordt het systeem als zodanig niet afgewezen, omdat er niet onmiddellijk een beter alternatief voor handen is. Want wat is het alternatief, voor zover wij daar nu ervaring mee hebben? Een samenleving waar een regulerend element verdwijnt? Een samenleving waar de belangtengestellingen rechtstreeks worden uitgevochten? Wie heeft daar vooral baat bij? Meestal de sterke machthebbers, soms een klein aantal gedupeerden dat in staat is zich - ten koste van veel te verzetten (krakers b.v.)

Het zal duidelijk zijn dat de opvattingen over de rechtstaat in deze twee visies ook zullen verschillen.

In de eerste, anti-parlementaire richting zal men de rechtstaat als een instrument van heersers zien, waarvan je gebruik moet maken zo lang het in eigen voordeel is.

De kritisch-parlementaire richting zal t.a.v. de rechtstaat zeker een kritische houding aannemen, maar opnieuw wijzen op het gevaar dat men met het afzweren van de rechtstaat het kind met het badwater weggooit. Want de rechtstaat biedt nog enige garantie dat machthebbers niet alles zonder meer kunnen doen.

De parlementaire democratie en de rechtstaat staan voor idealen die belangrijk genoeg zijn om nagestreefd te worden. (o.a. democratie en gelijke rechten voor individuen). Het gevaar is groot dat met het afzweren van deze twee onvolmaakte vormen ook inhouden verstoord worden. Beter is het, om - met verwijzing naar het ideaal - de slechte vorm te verbeteren.

Ook al ben je er niet van overtuigd dat het Nederlandse parlement t. a.v. het bewapeningsvraagstuk de enige baas in huis is, toch zal het negeren van deze baas niet automatisch tot een verandering ten gunste van ons ontwapeningsvoorstel leiden.

Het verschil tussen anti-parlementaire en kritisch-parlementaire opvattingen is met het bovenstaande onvolledig weergegeven. Het onderscheid zoals dat hierboven is gemaakt en toegelicht, dient om de discussie over de eigen plaatsbepaling te stimuleren.

Discussievragen:

- a. Hoe denken jullie over de twee hierboven geschetste opvattingen over de parlementaire democratie; welke aanvullingen zijn mogelijk?
- b. Aan welke benadering wordt in jullie groep de voorkeur gegeven en waarom?
(vragen voor kritische parlementaristen)
- c. Hoe kun je afdwingen dat het parlement de opvattingen van de bevolking ook werkelijk weerspiegelt?
- d. Op welke wijze is de parlementaire democratie te versterken?

4. Acties, algemeen

De IKV acties zijn tot nu toe uitgegaan van de vraag: Hoe is de volksvertegenwoordiging om te turnen?

In dit verband zijn twee opmerkingen te maken:

- a. De acties waren gericht op de volksvertegenwoordiging, vanuit de vooronderstelling dat daar de politieke beslissingen worden genomen. Met het ontturnen van politici is de politiek te veranderen.
- b. Uitgaande van een democratie, waarbinnen meerderheidsbesluiten worden uitgevoerd, is het getal van belang. Daarom moet een beweging die de politiek wil beïnvloeden haar kracht tonen. Zichtbaar moet gemaakt worden dat er heel veel mensen op actieve wijze betrokken zijn bij - in dit geval - de strijd tegen de kernwapens. Het begrip publieke opinie speelt bij IKV-acties een centrale rol.
- c. Het IKV heeft tot nu toe altijd acties gevoerd die tegelijkertijd uitgebreid werden beargumenteerd. Daardoor is mede de vredesbeweging zo groot geworden en is het IKV internationaal een voortrekker geworden.

Voortkomend uit de kerken, is het IKV - in ieder geval niet in haar beginperiode - geïdentificeerd met een bepaalde partijpolitieke stroming. Dat is wel degelijk van invloed geweest op de reacties vanuit het parlement; op een gegeven moment moest het IKV wel serieus genomen worden, de politici konden er niet meer omheen, vooral vanwege de kwaliteit van de argumentatie.

Nu laat het parlement zich uiteindelijk - zo ziet het er nu in ieder geval naar uit - weinig gelegen liggen aan de geluiden uit de samenleving. Soms wordt zelfs de verzuchting gehoord dat actievoerders de politici te veel voor de voeten lopen.

De vraag duikt dan ook op of er niet andere, sterkere middelen beproefd moeten worden.

De overstap, die gesuggereerd wordt is niet zo naar een stapje. De keuze voor sterkere middelen, en wij moeten dan toch vooral denken aan bepaalde vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid (b.o.), betekent een breuk met het verleden, omdat het gaat om, zij het selectief en beargumenteerd, een wetsovertreding.

Maar er is nog een andere breuk met het verleden aan te geven, een breuk met het geloof in de kracht van argumenten.

Sterkere acties beperken zich niet tot argumentatie, zij richten niet zo zeer op het besluit, maar eerder op de uitvoering van de beslissing. Door met obstructie van de uitvoering van het besluit te dreigen, hoopt men alsnog het besluit te verhinderen. De verwachting is daarbij, dat de maatschappelijke onrust, de materiële schade, en eventueel het geweld de politici alsnog zal weerhouden het besluit te nemen.

Daarmee zijn we wel overgestapt van beïnvloedingsmiddelen naar machtsmiddelen.

Bij sterkere acties kan er nog iets spelen, n.l. het loslaten van de oriëntatie op de politiek.

Alleen als het al dan niet bereiken van een doel in eigen hand ligt is de oriëntatie van de actievoerder op de politici niet noodzakelijk, dan is er geen tussenschakel meer nodig. B.v. individuen kunnen door een kraakactie een woning verwerven, maar een huisvestingsbeleid kunnen zij zelf niet maken, behalve dan een beleid voor hen zelf.

Een belangrijke vraag is of de vredesbeweging het doel in eigen hand heeft of kan krijgen. Kun je zoveel volk mobiliseren dat die eigenhandig de kruisraketten - en het zal dan wel een blokkade worden - kunnen tegenhouden?

Een antwoord op deze vraag is van belang voor de acties die je gaat kiezen en de mate waarin je anderen (politici) nodig hebt. Als de kruisraketten niet feitelijk door de bevolking kunnen worden tegengehouden, dan krijgen de acties tegen de kruisraketten een symbolisch karakter, de acties zullen zich moeten richten op de regering en het parlement met vragen waar deze niet omheen kunnen.

Vormen van b.o. waarbij men bewust bepaalde wetten overtreedt teneinde een hoger doel te bereiken, zullen in dit geval getoetst moeten worden op het volgende :

- richt de actie zich op politieke besluitvormers
- is er brede maatschappelijke ondersteuning (te verwerven)

Bij het laatste punt dient dus te worden nagegaan of het gegeven dat wetten worden overtreden maatschappelijk acceptabel geacht wordt. Als die wetsovertredingen ook nog gepaard gaan met geweld, dan wordt de vraag naar de nachtsbasis dubbel relevant.

Wij moeten dus weten welke vormen van b.v. lijfelijk verzet effectief zijn, hoe het met hun symboolwaarde staat en hoe groot de kans op geweld is.

Los van hetgeen hier over b.o. staat, geldt nog de vraag naar het effect van bewuste wetsovertreding op de geloofwaardigheid van de rechtstaat als zodanig. Vandaag b.o., in het kader van het verzet tegen de kruisraket, morgen een vergelijkbare actievorm, maar dan gepleegd door oud-strijders ten gunste van meer bewapening ...

Wat is het effect voor de toekomst? Allerlei groepen die op eigen houtje hun eigen gelijk trachten te halen en onderling slaags raken

Het is duidelijk dat er verschillende actienogelijkheden zijn. Tegelijkertijd is niet alles te combineren en vullen niet alle actievormen elkaar zonder meer aan.

Discussievragen:

- a. Kan de vredesbeweging de kruisraketten op eigen houtje tegenhouden?
- b. Hoe beoordelen jullie de overstap : actie via argumenten naar actiedreiging met verhindering van de uitvoering van een besluit?
- c. Moet de vredesbeweging vasthouden aan het principe dat de acties herkend en ondersteund moeten worden door de 'publieke opinie'?
- d. Hoe beoordelen jullie - gezien het antwoord op vraag 2 - selectieve wetsovertreding en acties waarbij (eventueel) vormen van lijfelijk verzet gebruikt worden?

5. Acties , specifiek

In het noodplan staan een aantal suggesties voor acties, die voor een deel vallen onder de term burgerlijke ongehoorzaamheid. Alle acties zijn geweldloos, ook al bestaat de mogelijkheid dat b.v. een bezetting of blokkade wel een zekere vorm van overheids geweld zal uitlokken.

Maar behalve deze acties zijn anderete bedenken. Zo wordt b.v. aan een massale staking gedacht, of aan een omsingeling van de parlamentsgebouwen.

Vragen:

- a. Wat zijn volgens jullie geschikte (afhankelijk van de antwoord op de eerder gestelde vragen) actievormen ?
- b. Op welke punten is het noodplan (derhalve) aan te vullen en te verbeteren ?

N.B. Uiteraard is het belangrijk vragen die rijzen tijdens de discussie vast te houden en deze op de landelijke kernendag , 13 november a.s. aan Mient Jan Faber of Ben ter Veer te stellen.

IKV-Amsterdam
Oranje Nassaulaan 51
1075 AK Amsterdam
tel.: 73 68 69

1643765 794.116 (III)
Amsterdam, 9 november '82

Beste mensen,

Hierbij ontvangen jullie de beloofde samenvattingen van de verslagen van de verschillende discussiegroepen op de werkdag over nieuwe vormen van verzet tegen de kruisraket. Voor mensen die die dag niet hebben bijgewoont is het zinvol ook het voor die dag geschreven discussiestuk te lezen omdat de gesprekken hier in meerdere of mindere mate door zijn bepaald.

Wij hebben geen poging ondernomen een algemene lijn uit de verschillende gesprekken te destilleren. Dit wegens tijdsgebrek, maar ook omdat de discussies nog niet behoeven te worden afgesloten maar juist verder gevoerd moeten worden. Het is daarom aan ieder het zijne/hare uit de samenvattingen te lezen. Wij hopen dat de samenvattingen aanzetten geven voor verdere gesprekken in de kernen en op de kernendag.

de voorbereidingsgroep,

Wiert Wiertsema
Hennie Oosterom
Nora Haagsma
Jan Meijer
Jaap van Kampen

Nog even een korte toelichting op de getypte tekst:
Wat in de tekst inhoudelijk is onderstreept (dus niet een kopje) kan misschien op de kernendag aan de orde worden gesteld, vragen die aan Mient Jan Faber of aan Ben ter Veer gesteld kunnen worden.

Samenvatting verslagen

Discussiegroep (1) - (gemeente)politiek

Iedereen in deze groep voelde zich kritisch-parlementair. Alle akties moeten gericht zijn op beïnvloeding van de besluitvorming in het parlement. Het werd essentieel geacht hierbij een zo groot mogelijke publieke steun te mobiliseren. Vorming, voorlichting en argumentatie werd centraal gesteld om te bewerkstelligen dat zoveel mogelijk mensen zich in het kader van het streven naar een echt democratisch veiligheidsbeleid inzetten voor de beïnvloeding van parlementariërs. Selectieve vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid en wetsovertreding werden niet principieel afgewezen, maar openbaarheid van dergelijke akties werd essentieel gevonden. Men moet de consequenties van eigen akties ook op zich nemen. Dit is van belang om de bevolking niet van de beweging te vervreemden en geweldloosheid dient uitgangspunt te zijn. In dit verband had men een vraag aan Mient Jan Faber:

In hoeverre en om welke redenen vind jij dat wij ons bij een eventueel plaatsingsbesluit moeten neerleggen?

Een belangrijk deel van de groep vond dat de vredesbeweging er op dit moment te veel van uitgaat dat een plaatsingsbesluit onvermijdelijk is. Men vond dat de vredesbeweging hierdoor een veel te groot gebrek aan zelfvertrouwen uitstraalt. Er zijn allerlei aktievoorstellen bedacht om de publieke opinie en parlementariërs tegen een plaatsingsbesluit te mobiliseren. Een meerderheid van de groep vond dat op dit moment geen grote aandacht besteedt hoeft te worden aan een aktiestrategie voor het geval toch tot plaatsing besloten wordt. De kernen moeten vrij gelaten worden hier zelf over na te denken, men zou suggesties kunnen doen aan de kernen, maar een komplette strategie voor akties na een besluit tot plaatsing vond de meerderheid nu omgewenst. Radicalere aktievormen werden echter niet bij voorbaat afgewezen.

Aktievoorstellen:

- 1) Brievencampagne van burgers gericht op parlementariërs, waarvoor de vredesbeweging m.n. de achterban van CDA en D'66 moet mobiliseren.
- 2) In samenwerking met vakbonden organiseren van korte waarschuwingsstakingen.
- 3) Langdurige (symbolische) bezetting van het Binnenhof.
- 4) Ppiniëpeilingen gekoppeld aan handtekeningenaktie.
- 5) Het maken van een vredesfonds, waarin iedere medestander 1 gulden stort (thermometer van steun). Dit fonds gebruiken voor vredesactiviteiten, bijv. ondersteuning van stakingsakties.
- 6) Benaderen van jongerenorganisaties CDA, D'66 en ook de academische wereld (via VU druk op De Ruyter).
- 7) Geregelde straatmanifestaties met een symbolische uitstraling (bv. samenwerken met buddhistische monniken).

Discussiegroep (2) - (gemeente)politiek

In deze groep is men het erover eens dat het parlementaire systeem niet goed werkt. Enerzijds misschien te verklaren uit politieke desinteresse bij de bevolking, anderzijds doordat er bij parlementariërs andere belangen meespelen waardoor hun volksvertegenwoordigende functie wordt uitgehouden.

Er zijn correcties op dit systeem mogelijk maar bv. het voorstel van een volksreferendum houdt in dat er eerst gewerkt moet worden aan een groter politiek bewustzijn onder de bevolking. Als het gaat over kernwapens en we menen dat een meerderheid van de bevolking hiertegen is rijst de vraag hoe we dat duidelijk kunnen krijgen. Men kan dan ook denken aan een kleine groep mensen die de mening van de sluimerende meerderheid vertolkt en pressie uitoefent op het parlement (dus niet dreigen). (Echter wettelijk afdwingen dat het parlement luistert is onmogelijk) Bij buitenparlementaire acties om druk op regering en parlement uit te oefenen, moeten we er altijd op letten dat we grote steun van de bevolking behouden. De aard van de druk zal moeten worden afgemeten aan het doel van de actie. De doelen staan voorop, niet de vraag of de acties binnen- of buitenparlementair zijn. De doelen zijn: de besluitvorming beïnvloeden het plaatsingsbesluit tegen houden; de totale bewapening verminderen. De groep is kritisch parlementair, niemand kan zich een alternatief voorstellen dat beter werkt.

Blijven geloven dat het parlement om te turmen is (constant appel doen op de vertegenwoordigende functie van de volksvertegenwoordigers; de rol van argumenten moet een grotere plaats krijgen i.t.t. partij politieke belangen; de vredesbeweging staat voor democratisering van het defensiebeleid; ondanks tegenwerking is de vredesbeweging er in geslaagd de discussie op gang te brengen)

Het moment van besluit tot plaatsing kan voor sommigen een cruciaal moment zijn, zij voelen zich dan zodanig in hun waarden aangetast dat ze tot anti-parlementaire houding neigen.

Men vond dat de beslissing tot actieve voorbereiding in feite plaatsing betekent. Niet bekend was of deze beslissing in de 2e kamer wordt genomen of behandeld. Men moet dit weten, zichtbaar maken om adequaat daarop te kunnen reageren.

Algemeen over acties concluderend (geen concrete actievoorstellen)

Lijfelijke acties worden mogelijk geacht, strekking noodplan oké, m.n. om op plaatselijk niveau acties te organiseren; men moet met acties dicht bij de mensen blijven.

Discussiegroep -- vakbonden

Deze groep is van mening dat het goed is als de vredesbeweging samenwerkt met de vakbonden op het raakvlak.

Ze kunnen samenwerken op het gebied van steun verlenen aan stakingen bij munitionfabrieken en hun gezamenlijke acties richten op conversie, alles onder het motto: streven naar vrede en gerechtigheid.

Een tweede aktiemogelijkheid zag men in het voordurend bestoken van 1e en 2e kamerleden met allerlei materiaal.

Discussiegroep - kerken

Deze groep heeft vooral naar aanleiding van pag. 5 t/m 7 van het discussiestuk gepraat. Het kerkpubliek werd overwegend parlementair geacht. Zelf was men zeer kritisch parlementair en dacht men vooral bij bepaalde jongere kerkleden aansluiting te hebben. Als "voorhoede" wilde men zich vooral richten op verbreding van de "kerkelijke" achterban en haar wijzen op haar po-

litieke verantwoordelijkheid in ons parlementair systeem. Men vraagt zich af of het IKV binnen de kerken nog wel een bredere basis kan bereiken.

Plaatsing van kruisraketten achtte men niet te voorkomen indien het plaatsingsbesluit niet voorkomen zou worden. Radicalere acties werden niet afgewezen, maar dreiging met obstructie is een weg die het IKV niet moet bewandelen, omdat het de basis van de beweging versmalt. Doelgroep in de kerken is de grote groep CDA-ers die tegen kernwapens is, maar ook niets van het IKV moet hebben.

Gerezen vragen die niet volledig uitgepraat konden worden, waren:

- 1) Verengt het IKV haar campagne niet al te zeer tot kruisraketten en kernwapens?
- 2) Zijn de politieke stellingnames van het IKV wel te verbinden met de exegese/verkondiging in de kerken?
- 3) Kun je als individu verder gaan dan waartoe je in de kerk wilt/durft op te roepen?
- 4) Hoe groot kan de spanning worden tussen het IKV als "voorloper" en de kerken als achterban die toch met de voorlopers mee moeten kunnen komen?

Geweldloosheid moet het label van de aktees van de beweging blijven.

Aktievoorstellen:

- 1) Analooq aan Amnesty-campagnes een brievencampagne gericht op CDA-parlementariërs, waarvoor kerkleden met (voorgedrukte) brieven benaderd moeten worden. Brieven vanuit de Evangelische achtergrond formuleren.
- 2) Lokale demonstraties op één dag, waarbij de leuzen moeten verwijzen naar het verloop van de onderhandelingen in Genève.

Discussiegroep - onderwijs

Parlementaire democratie is slechts één facet van de democratie. Een andere zou bv. economische democratie moeten zijn (kleinschaligheid). Wel is men heel kritisch op het parlementaire systeem maar wijst die niet af want men is er huiverig voor het recht in eigen hand te nemen. Verdergaande democratisering ter verbetering van de democratie is nodig en betekent niet alleen meepraten maar ook meebeslissen. Vanuit hun visie dat 80 % van de bevolking niet extreem links of rechts denkt, is de vraag belangrijk hoe je die mensen bereikt. Hoe mobiliseer je die? Onderwijs speelt hierbij een belangrijke rol en in dat onderwijs moet bezig gegaan worden met: hoe ga je met elkaar om?, leren om te luisteren etc. Daarbij is belangrijk om te geloven dat het anders kan en moet! Het doorbreken van manieren van denken viel men steeds terug op goede argumentatie.

Over aktievormen: Vooraf stelde men moeilijkheden bij akties voeren vast: Wat voor geweld roep je op? Wat zijn de consequenties voor jezelf? en het ondernemen van de eerste stap.

De vredesbeweging kan niet in haar eentje de kruisraketten tegen houden. Probleem is wel, omdat er rekening moet worden gehouden enerzijds met de onrust die ontstaat wanneer er een positief plaatsingsbesluit valt tegen de meerderheid van de bevolking in en anderzijds met de goodwill die we hebben en moeten bewaren. Die publieke opinie moet bewerkt worden via voorlichting, argumentatie. Na eventuele plaatsing moeten we eraan werken deze weer weg te krijgen. De vredesbeweging moet daarbij gerichte akties ondernemen die als ze buiten de wet vallen symbolische van aard zijn.

Mogelijke akties:

- demonstraties, massaal en periodiek (bv. sirenedemonstraties, iedere maandag van de maand om 12 uur)
- 21e ste van de maand: aktiedag
- oorlogsspeelgoed laten inleveren
- demonstratieve akties van 48 dagen lang op 48 plaatsen (bv. iedere dag in elke plaats één "kruisraket" wegdragen en dat dus 48 x 48)
- oudercommissies van scholen benaderen om in schoolwerkplan de vredesopvoeding op te nemen
- met kerst akties op school organiseren
- landelijke aktiedag waar bv. op ludieke, brede wijze een soort referendum wordt gehouden met veel publiciteit.

282 2
IKV
Tab: 16

Groene Amsterdammer, 29-9-1982

Brief Charta aan IKV

Voor vrede en een menswaardig bestaan

Ter gelegenheid van de Vredesweek heeft het IKV een brief ontvangen van de Tsjechische mensenrechtenbeweging Charta '77. In dit schrijven wordt steun betuigd aan het vredesstreven van het IKV, waarbij Charta - in de personen van de drie woordvoerders Anna Marvanova, Ladislav Lis en Radim Palous - een aantal eigen accenten legt.

De woordvoerders van Charta wijzen op de grote betekenis van het naleven van internationale overeenkomsten op het gebied van burger- en mensenrechten voor het behoud van de vrede, „*angezien het grootste gevaar voor het uitbreken van een oorlog voortkomt uit het niet respecteren van de waardigheid en vrijheid van een ander; door een ander niet als naaste te behandelen, maar als vijand die met bruto geweld moet worden bejegend*”.

Charta verwijst onder meer naar een brief die men in augustus van dit jaar heeft gericht aan de regering van Tsjechoslowakije, „*waarin we de overtuiging van het Tsjechoslowaakse volk naar voren heb-*

ben gebracht dat herziening van de overeenkomst over het tijdelijk verblijf van sovjettroepen in de CSSR een belangrijke bijdrage van Tsjechoslowakije aan de ontspanning tussen Oost en West zou kunnen vormen.”

Op een vrij behoedzame manier wordt hiermee de netelige positie van Tsjechoslowakije, en met name van Tsjechen en Slowaken die democratische hervormingen zouden wensen, binnen de Russische invloedssfeer aan de orde gesteld. Aan het slot van de brief wordt de wens uitgesproken dat de samenwerking tussen IKV en Charta een steun zal zijn voor degenen in Tsjechoslowakije die zich „*op integere wijze, maar niet altijd konform de denkbelden van de autoriteiten*” voor vrede en mensenrechten inzetten.

„*Daarom vragen wij jullie de huidige strijd tegen nukleaire bewapening te verbinden met intensief optekomen voor vrijlating van allen die gevangenzitten of anderszins worden vervolgd vanwege hun houding ten opzichte van mensenrechten, van vrede en samenwerking in Europa.*”

Wagenaar (RPF) stelt opnieuw de invloed van Moskou ter discussie

(Van een onzer redacteurs)

APELDOORN — Opnieuw zal morgen het RPF-Tweede Kamerlid Wagenaar (RPF) met de regering de degens kruisen over de invloed van de Sovjet-Unie op de kernwapendiscussie in ons land.

In tegenstelling echter tot een jaar geleden staat hij nu niet meer alleen. Het kersverse Tweede-kamerlid Voorhoeve (VVD) staat nu achter hem. Beiden hebben de VVD-minister van Binnenlandse zaken, Rietkerk, een serie indringende vragen over deze materie gesteld. Rietkerk wil daar morgen op antwoorden.

De voorgeschiedenis is bekend. Op grond van een aantal bekend geworden rapporten o.a. van het Amerikaanse Congres en de Westduitse Veiligheidsdienst, meende Wagenaar vorig jaar te moeten concluderen dat het IKV door de Sovjet-Unie beïnvloed zou worden. Daarin zouden allerlei contacten een rol spelen, maar ook twi- gende Wagenaar aan de financiering van het IKV.

Forse taal

De interpellatie kwam hem op een forse betrefving door de toenmalige socialistische minister van Binnenlandse zaken Van Thijn te staan. Hij wilde van de beweringen van Wagenaar niets weten. Hij meende zelfs te moeten stellen, "Dat het zeer urgent is, dat eindelijk de steer gezuiverd wordt en de lastercampagne tegen het IKV wordt gestaakt. Er is geen schijn van bewijs voor de vele beweringen die de ronde doen", aldus Van Thijn. Zodat hij tot de ferme uitspraak kwam: de campagne kan vanaf heden worden gestaakt!

Veel heeft die uitspraak niet geholpen. Want al is ondertussen Van Thijn door de verkie-

zingsuitslag van de regeringstafel naar de oppositiebanken verwezen, Wagenaar heeft niets van zijn uitspraken sangetrokken. Opnieuw stelt hij het IKV en de invloed van de Sovjet-Unie op deze organisatie ter discussie.

Want ondertussen zijn degen van het vorig jaar nog niet ter discussie staande BVD-rapport "De verborgen factor in de Nederlandse discussie over kernwapens" en "Egelandende acties in de campagne tegen de nucleaire wapens" in de openbaarheid gekomen. Uit die rapporten blijkt dat de internationale afdeling van het Centrale Comité van de Russische communistische partij wel degelijk haar invloed in ons land heeft doen gelden.

De rapporten werden gedeestelijk in de publiciteit gebracht door de Daily Telegraph, de Telegraaf, de TROS en het tweede net van de Westduitse televisie. De publicaties veroorzaakten weer venijnige vragen van de kamerleden Stoffelen (PvdA) en Van Wijman (CDA). Zij wilden van de minister weten of openbaarmaking van vertrouwelijke rapporten niet een schending van de wet betekende.

Merkwaardig

Interessant is het antwoord op die vragen van de minister. Hij zal naar de strafbaarheid van publicatie van vertrouwelijke rapporten een onderzoek laten instellen. Te zijner tijd stelt hij dat het openbaar maken van gegevens waarvan geheimhouding geboden is een misdrijf betekent. Hierop staat een straf van zes jaar.

Merkwaardig is dat we, toen het IKV nauwkeurig opslagplaatsen van stoomwapens in ons land publiceerde, daar niets over gehoord hebben. Dat wekt de indruk alsof slechts het aan het daglicht brengen van subversieve activiteiten van onze tegenpartij in ons land strafbaar is geworden.

Inmiddels hebben zich weer nieuwe feiten voorgedaan, die het de regering moeilijk zullen maken de beïnvloeding van het IKV door de Sovjet-Unie te ontkennen. Bekend zijn de nauwe contacten die de Russisch Orthodoxe kerk met ons land heeft. Zo bezocht Metropoliet Denisneko, Mikhail Antonovich Filaret in de afgelopen jaren vijf maal ons land. Zijn laatste bezoek vond plaats tussen 23 en 30 november 1980. De redenen van zijn bezoeken zijn onbekend. Slechts weten we dat hij tweemaal onderscheiden is door het Kremlin voor zijn werk voor de "vrede".

Dezer dagen bezoekt een andere Russische kerkleider ons land. Patriarch Nechayev. Konstantin Vladimirovich Pitirim zal het IKV bezoeken. Slechts een beleidsbezoek? Daarvoor is hij te belangrijk. Hij behoort immers tot een van de betrouwbaarste groepen voor het regime binnen de Russisch Orthodoxe Kerk.

Daarnaast heeft het Westduitse ministerie van Binnenlandse zaken een onderzoek over de DDR de Westduitse (DKP) controleert. Interessant is daarom het antwoord op de vraag welke rol de Westduitser Welfgang Müller in het IKV speelt. Hij kwam tijdens de vorig jaar georganiseerde protestdemonstratie plotseling binnen het apparaat naar voren.

Overigens is het opvallend dat het IKV plotse- ling grote belangstelling voor Hongarije aan de dag legt en de belangstelling voor de DDR wat afneemt. Zou dit met de Westduitse publicatie iets te maken hebben?

In het geval heeft de nieuwe regering nu de gelegenheid om aan de bestaande onzekerheden en twijfels een einde te maken. Er zou al veel bereikt zijn wanneer de minister zich bereid toonde delen van de rapporten te publiceren. Daar is de gehele samenleving mee gediend.

Defondapblad
15-12-82